

ISLAMIC IDEOLOGY IN THE HORN OF AFRICA

Roxelana UNGUREANU

Open University, London

Abstract: *In Africa the terrorism is not the only threat to the continental political security. One of the most alarming situations to deal with is the political class bowing down in front of the most powerful member of the African Union. The last one, being the ultimate regional authority, has a fundamental member, Sudan, which can not be disregarded, banished or undermined. Sudan is one of the most nourishing places terrorism can grow in, and as many of the member states agree, it is hard to play any card when you're sleeping in the same bed with the enemy. Discovering the roots of terrorism and Islamic radicalism is the simplest method to track the development of wahabist organizations within Africa. Nonetheless Africa has to deal also with a series of political, economical and ideological reforms, so necessary to combat terrorism, but in the same time so easy to disrupt.*

Keynotes: *Islamic ideology, wahabism, salaphism, African Union, intelligence.*

Africa de Est, leagănul orientărilor radical – islamiste

Regiunea Cornul Africii este privită ca fiind formată din Djibouti, Eritreea, Etiopia, Sudan și Somalia, dar alți analiști au inclus și Kenya, în timp ce unii au exclus Sudanul.¹

În literatura de specialitate americană, Regiunea Cornul Africii este sinonimă cu noțiunea de zonă deosebit de periculoasă, un fel de "hotspot" al terorismului. Radicalismul – ca fundament al terorismului - poate fi catalogat, în general, ca fiind un set de „concepte și atitudini politice care urmăresc măsuri categorice, radicale în soluționarea problemelor vieții sociale”, ceea ce evidențiază faptul că radicalismul este cel care schimbă invariabil și desăvârșit peisajul politic, economic și social al zonelor cu care intră în contact.²

Unii analiști pretind că acesta se datorează stării de slăbiciune a statelor din zonă, care le face deosebit de susceptibile de terorism, și servesc drept zone de așteptare sau găzduire a bazelor teroriste. Alții aduc în prim plan teza care susține că extremiștii din lumea islamică sunt tolerați și încurajați în actele violente desfășurate în numele "jihadului".³

Africa de Est poate fi considerată chiar leagănul orientărilor radical – islamiste la nivel mondial. În timpul Războiului Rece, continentul negru se afla sub dominația colonială iar dacă pentru acestea din urmă războiul a fost într-adevăr unul rece, el a generat numeroase conflicte aprinse în spațiul geografic al „sudului”, unde țările au devenit dornice de afirmare națională și eliberare de sub tutela dominatoare a imperiilor europene. De la Congo la Cornul Africii și

¹ Un exemplu de includere a statului Kenya găsim la Lyons, Terrence B.: "The Horn of Africa Regional Politics: A Hobbesian World," in Howard Wriggins (ed.): *Dynamics of Regional Politics. Four Systems on the Indian Ocean Rim*, New York: Columbia University Press, 1992, pp. 153-209. Un exemplu de excludere al Sudanului este găsit la Selassie Bereket Habte, *Conflict and Intervention in the Horn of Africa*, New York: Monthly Review Press, 1980, p. 9.

² Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, Saeculum, București, 2000, p. 34.

³ Duță Paul, „The African routes of economic migration” în *International Scientific Conference Strategies XXI*, Volume I, 2016 "Carol I" National Defense University, Romania, pp.120-133.

Africa de Sud, Războiul Rece a generat sau facilitat conflicte și războaie distructive de emancipare națională.¹

Coastele Africii, în special țărmurile din Golful Guineea, Golful Aden și cele din partea vestică a Oceanului Indian, sunt susceptibile de pescuit ilegal, trafic de mărfuri și persoane și piraterie.²

Nu există o metodă simplă de a prezenta o schemă posibilă a riscurilor și problemelor care afectează Africa de Nord-Est. De vreme ce, fiecare criză este tratată individual,³ în contextul variabilelor curente de importanță majoră, o criză poate părea mai importantă decât celălalte evenimente ale aceleiași zile. Mai mult, odată ce o criză este scoasă din contextul ei istoric pentru a fi analizată și decuplată de la tendințele generale, poate părea nouă și dramatică. Însă chiar dacă este mai ușor de privit în acest fel, o criză are cauze dezvoltate pe parcursul a zeci de ani, iar tendințele și riscurile acelei regiuni nu pot fi ignorate.⁴

Nord-Estul Africii, Orientul Mijlociu și mare parte din lumea islamică sunt prinse într-un lanț vicios de crize care au început acum câteva zeci de ani și s-au agravat de-a lungul timpului. Aceleași crize par a continua, atenția media urmărind doar crizele cele mai presante sau care și-au atins apogeul ignorând rădăcinile crizelor și tratarea cauzelor comune crizelor ce caracterizează regiunea în ansamblu său geopolitic.

În 2015, se înregistrează mai multe atacuri asemănătoare celor săvârșite de Boko Haram sau Al-Shabaab. ISIL câștigă tot mai mulți recruți din rândul cetățenilor continentului african, în timp ce Uniunea Africană continuă să reprezinte nimic mai mult decât o serie de discuții care se materializează în măsuri nesemnificative împotriva terorismului. Pași mici dar caracterizați de acțiuni concrete se desfășoară prin Misiunea Africană în Somalia, subvenționată puternic de către SUA și unele puteri europene⁵.

În 2016, se înregistrează serii de evenimente majore în această zonă, nu doar evenimente în sine; se observă același tip de instabilități în diferite părți ale acestei zone și sub diferite forme, dar care, în final, sunt menite pentru a dezbina orice putere politică.

Înțelegând rolul esențial al ideologiei islamiste în asigurarea a tot mai mulți recruți, guvernele întregii lumi și-au direcționat o mare parte din eforturi în combaterea mijloacelor de promovare a violenței extremiste.

Un domeniu care nu a beneficiat de suficientă atenție este economia, și anume dezvoltarea constantă a economiei și a modului în care aceasta poate minimaliza efectele retoricii islamiste. Se acordă o atenție sporită ideologiei însăși, dar decelarea rădăcinilor retoricii islamiste și a caracteristicilor care se constituie într-un mediu fertil dezvoltării semințelor urii și violenței distructive sunt nejustificat ignorate. Un exemplu semnificativ este Mali.

În 2016, o nouă Africă cu o clasă mijlocie în formare pare tot mai mult a se îndrepta spre prăpastie. Chiar dacă economia Africii a crescut cu câte 5% în ultimii 15 ani, potrivit lui

¹ David Percox, *Kenya and the Cold War: Imperial Defence, Colonial Security and Decolonization*, New York, Tauris Academic Studies, 2004, pp. 13-21.

² Conform Biroului Internațional Maritim (International Maritime Bureau) în apele teritoriale ale Nigeriei au fost înregistrate cele mai multe atacuri de piraterie în anul 2013. Vezi ICC International Maritime Bureau, *Piracy and Armed Robbery Against Ships*, Annual Report 2013, January 2014, p. 27.

³ Vezi Cordesman A.H., Burke A. A., *Risks and Instability in the Middle East and North Africa in 2016*, Center for Strategic and International Studies, 14 January 2016, pp. 5-12.

⁴ Duță Paul ș.a., *Areale globale. Uniunea Europeană - Africa Subsahariană*, Colecția Studii europene nr.2, Editura Tehno Media Sibiu, 2009, (ISBN 978-606-8030-15-9), pp. 29-37.

⁵ Vezi Solomon H., *Research on Islam and Muslims in Africa*, Publicațiile RIMA, Vol 4 , Nr 1, Ianuarie 2016.

Jonathan Rosenthal,¹ această creștere nu a fost distribuită în mod echitabil. Se observă accentuarea acțiunilor de ”prăduire” ale elitei politice africane, de a-și asigura propria prosperitate în loc de asigurarea bunăstării proprii populații. Potrivit lui Rosenthal, majoritatea africanilor săraci se află într-o sărăcie atât de avansată încât nici dublarea venitului de un dolar la doi dolari pe o zi, nu i-ar putea scoate din sărăcie. Posibilitatea scăderii prețurilor utilităților și perspectivele economice pentru Africa nu arată deloc optimist. Coroborarea perspectivelor economice pesimiste cu agitația socială și alienarea politică sunt ingrediente favorabile ale creșterii disponibilității de a adera la o ideologie islamistă.

Economia ar trebui să aibă un rol mai important în edificarea unui cadru de lucru contraterorist. În timp ce majoritatea cunosc această banalitate, forma în care asistența economică este oferită în Africa, duce adeseori la exacerbarea acestei probleme; ajutorul umanitar și asistența economică în Africa nu ajung, de cele mai multe ori, în acele locuri care au nevoie de ele. Ajutorul umanitar este, de obicei, ”aspirat” de către indivizi politici sau folosit de către partide politice pentru a dezvolta vaste rețele de conexiuni și patronaje pentru a putea accesa mai ușor puterea politică. De aceea, ce este într-adevăr nevoie, este ajutorul pentru antreprenorii africani, nu neapărat pentru guvernele acestora.²

Peste tot în Africa, sectorul privat încearcă să ia măsuri pentru a rezolva ceea ce guvernele nu pot sau nu doresc să rezolve. Părinții ghinionști care sunt obligați să asiste la eșecul școlilor de stat își îndreaptă acum atenția către școlile private, care cer chiar și câte 75 de dolari pe an, o sumă uriașă pentru majoritatea populației. Educația oferită în aceste instituții este, în general, de o calitate superioară celei oferite în școlile de stat. Sectorul tehnologiei informaționale aduce posibilitatea telefoniei mobile și a internet bankingului chiar și în comunitățile izolate din mediul rural. Tot sectorul privat joacă un rol din ce în ce mai important în sistemul de sănătate, în timp ce toate clinicile și spitalele de stat rămân subbugetate și devin tot mai disfuncționale.

Un pas către soluționarea acestei probleme ar fi ca, de exemplu, comunitatea internațională să susțină nu numai sectorul privat african înfloritor ci și să pună presiune pe guvernele africane pentru a oferi cadrul legislativ necesar antreprenoriatului sectorului privat, investiției și dezvoltării. Odată cu creșterea prosperă a statelor africane, statele seculare demonstrând că standardul de viață poate fi ridicat pentru populația de rând, vor crea condițiile ca aura islamismului să își piardă din strălucire și atracție.

În ianuarie 2016, militanții grupului Al Qaeda din Maghrebul Islamic au atacat capitala Burkina Faso, Oagadugu. Atacurile coordonate vizează hotelul de lux Splendid, o cafenea și un alt hotel din vecinătate. În mod evident, ținta atacurilor a fost hotelul Splendid, din cauza numărului mare de expați pe care acesta îi adăpostea. Ulterior a urmat un asediu agonizant al hotelului, eliberat în final printr-o operație a forțelor de securitate locale și a celor franceze. Faptul că patru dintre atacatori și-au pierdut viața în asediu nu a adus nici un fel de consolare pentru guvernul Burkinei Faso, care a pierdut în această operație 28 de persoane, iar alte 56 de persoane au fost grav rănite³.

Întrebările legate de securitatea și siguranța hotelul Spenid din Oagadugu (privind îmbunătățirea cooperării dintre forțele locale și cele franceze, despre rolul Comandamentului Statelor Unite Africane) au primit răspunsuri punctuale, conferința de presă ignorând fondul problemei. Problema esențială a fost ignorată - răspunsul pentru instigatorii ideologici radicali.

¹ Rosenthal J., *A revolution from below*, The World in 2016. The Economist, p75.

² Mărcău Flavius Cristian, Ina Raluca Tomescu, *Coordinates of NATO – EU cooperation*, in proceedings *Strategic changes in Security and International Relations*, 2014, pp. 258-265.

³ *Burkina Faso attack: Foreigners killed luxury hotel*, BBC, 16 January 2016.

Ignorarea faptului că *wahhabismul* și *salafismul* sunt rădăcinile ideologice ale terorismului global și că diferite organizații de caritate arabe sunt vectorii promovării interpretărilor extremiste ale islamului inclusiv în Africa, ceea ce nu face decât deservicii programelor antiteroriste¹.

De-a lungul teritoriului Africii, rădăcinile ideologice islamiste ale diferitelor organizații teroriste sunt destul de evidente. În 1978, nigerianul Alhaji Abubaker Gumi a pus bazele ”Societății Islamice pentru Eradicarea Inovației Demonice și Dezvoltarea Comunităților Sunnite.” Aceasta a fost des numită *Yan Izala* și a fost construită cu fonduri saudite². Aceasta este strămoșul ideologic al grupării Boko Haram de azi. În mod similar, susținerea financiară saudită a ajutat la crearea organizației *al-Islah* în Somalia. Scopul politic al acestei organizații a fost de a înființa un stat islamic teocratic nu doar în granițele Somaliei ci și în teritoriile locuite de somalezi din statele vecine. Acest scop nu este foarte diferit de obiectivele Al Shabaab.

Alura ideologică a wahhabismului saudit este evidentă și în Africa de Vest unde cartea lui Muhamed Ibn Al-Wahhab, *Kitab al Tawid* (Cartea unicității lui Dumnezeu) are un impact atât de profund asupra islamiștilor, încât aceștia s-au inspirat din numele cărții atunci când au decis să se numească ”Mișcarea Unicității și Jihadului în Africa de Vest.”

Admițând pericolele inerente ale wahhabismului, președintele Consiliului Național Malaezian, Dr. Abdul Shukor Husin, a declarat că wahhabismul nu are ce căuta în Malaezia și a făcut un apel către fiecare district malaezian să restricționeze învățarea wahhabismului³.

În mod similar, Iordania ia măsuri pentru interzicerea practicilor inspirate din scrierile lui Ibn Taymiyya, un teolog și jurist musulman al secolului al XIII-lea, având în vedere radicalismul doctrinar pe care grupuri asemănătoare ISIL îl citează în mod periodic⁴.

În Tunisia, ca urmare a acțiunilor de hărțuire ale insurgenților islamiști și a atacurilor teroriste, s-a decis închiderea moscheele și stațiile radio salafiste, considerate ”incubatoarele” extremismului⁵.

Adoptatea de către guvernele africane de măsuri similare pentru a distruge instigatorii ideologici și vectorii terorismului islamist, reprezintă o soluție necesară pentru a salva viețile oamenilor nevinovați, terorismul fiind o buruiană care trebuie tăiată de la rădăcină.

Dilema etiopiană: Wahhabiyya și Al-Ahbash

Poporul etiopian⁶ îmbrățișează creștinismul înaintea islamului și are o atitudine ospitalieră față de migrația musulmanilor în propriul său teritoriu acordându-le azil, fiind primul mesaj de toleranță în relațiile externe ale islamului. De-a lungul istoriei islamului, relațiile dintre musulmani și creștini în Etiopia sunt marcate de diverse evenimente, înregistrându-se numeroase poziții de respect pentru musulmanii etiopieni dar și o literatură bogată îndreptată spre o purificare a islamului și mai mare flexibilitate și toleranță.⁷

¹ Haider M., *European Parliament identifies Wahabi and Salafi roots of global terrorism*, Dawn, 22 July 2013.

² *Ibidem.*

³ *Wahhabism out of place in Malaysia, says fatwa council chief*, Free Malaysia Today, 1 March 2015. (Fatwa reprezintă un decret religios).

⁴ *Jordan to ban Wahhabi godfather's books*, The Centre Star, 10 June 2015.

⁵ *Tunisia to close down Salafist-run mosques*, Al Jazeera, 20 July 2014.

⁶ Cunoscut și sub titulatura „al-habasha”, „al-ahbash” sau „al-hubush”.

⁷ În sec. al XV-lea, Jalal al-Din al-Suyuti's publică *Raising the Status of the Ethiopians* iar începutul sec. al XX-lea Ahmad al-Hifni al-Qina'i al-Azhari's publică *The Beautiful Diamonds in the History of the Ethiopians*. Vezi Mustafa Kabha and Haggai Erlich, ”Al-Ahbash and Wahhabiyya: Interpretations of Islam,” *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 38, No. 4 (Nov., 2006), Cambridge University Press, pp. 519-538.

În 615, Etiopia este destinația primei migrații („hijra”) din istoria islamului; regele creștin de la acea vreme oferă azil aproape întregii comunități islamice. Mahomed își îndreaptă poporul spre nordul Etiopiei, la Abyssinia, ca urmare a persecuției la care erau supuși adepții săi în Mecca¹. Mohamed spunea despre regele Etiopiei că nu nedreptățește pe nimeni, considerând Etiopia o țară a justiției.

Potrivit tradiției, Profetul Mohamed a spus că, populația Etiopiei nu o să fie parte la jihad². Mai târziu în secolele al XV-lea și al XVI-lea, Etiopia este ținta raidurilor islamice declanșate din Somalia și a amenințărilor lui Ahmad ibn Ibrahim al Ghazi.³

Vechea capitală a islamului în Cornul Africii, Harar⁴, este și locul de unde a pornit rivalitatea dintre Wahhabiyya și al-Ahbash. Orașul Harar este locul care reflectă cel mai bine dilema musulmanilor din Etiopia în opțiunea pentru una dintre aceste două curente religioase musulmane, nici un curent nereușind să se impună decisiv. Între secolele X-XIX, Harar este punctul central al războiului dintre islam și populația creștină din Etiopia.

În 1887, creștinii cuceresc orașul Harar și devin majoritari ca populație.

Harar oraș etiopian vechea capitală a islamului în Cornul Africii, puternic conectat cu lumea arabă și centru războiului islamic sfânt împotriva statului etiopian creștin.

Ca structură islamică orașul își menține independența față de statul etiopian creștin mai mult de nouă secole; după cucerirea sa de către Etiopia (1887), Harar dezvoltă un model de integrare islamică în societatea etiopiană.

Imediat după căderea regimului fascist (1941), falia istorică dintre musulmani și creștini iese la iveală iar gruparea aflată sub influența wahhabită reia lupta de independență a Hararului față de Etiopia și unirea cu Somalia islamică.

În 1948, mișcarea wahhabită pentru independența Harar condusă Shaykh Yusuf 'Abd al-Rahman al-Harari este învinsă de autoritățile etiopiene împreună câteva grupări locale musulmane, printre care și al-Ahbash condusă de Shaykh 'Abdalla ibn Muhammad ibn Yusuf al-Harari.

Liderul wahhabit Shaykh Yusuf 'Abd al-Rahman al-Harari se întoarce în Medina și devine una dintre vocile puternice în polemica wahhabi-al Ahbash.

Liderul al-Ahbash Shaykh 'Abdalla ibn Muhammad ibn Yusuf al-Harari promovează coexistența dintre musulmani și creștini. El este acuzat ca a fost colaboratorul autorităților etiopiene ajutând în mai multe rânduri la arestarea unor activiști musulmani wahhabiti, afirmații contestate.

¹ Vezi Radu-Bogdan Păun, *Jihadul - între Coran și terorism*, http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/jihadul-coran-terorism, (Accesat 17 august 2016).

² Din obișnuință în limbile europene cuvântul "jihad" se traduce prin "război sfânt". În fapt, termenul semnifică în arabă "efort spre un scop determinat". Expresia completă este *djihad fi sabil Allah*, ceea ce înseamnă "efort pe calea lui Dumnezeu". Aceasta semnificație generală are în vedere orice întreprindere lăudabilă care vizează propagarea islamului în lume, acoperind inclusiv noțiunea de război sfânt. Vezi Radu - Bogdan Păun, *Jihadul - între Coran și terorism*, http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/jihadul-coran-terorism, (Accesat 17 august 2016).

³ Ahmad ibn Ibrihim al-Ghazi (c. 1506 – February 21, 1543) was an Imam and General of Adal who defeated Emperor Lebna Dengel of Ethiopia. Nicknamed Gurey in Somali and Gagn in Amharic (Graññ), both meaning "the left-handed," he embarked on a conquest which brought three-quarters of Ethiopia under the power of the Muslim Kingdom of Adal during the Ethiopian-Adal War from 1529-43. Vezi http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Ahmad_ibn_Ibrihim_al-Ghazi. (Accesat 16 august 2016).

⁴ Harar (cu variantele Harrar, Härer, Harer) este un oraș sacru pentru islam: pe teritoriul localității se găsesc nu mai puțin de 82 de moschei (dintre care 3 datează din secolul al X-lea). Vezi <https://en.wikipedia.org/wiki/Harar>, (Accesat 17 august 2016).

De cealaltă parte, se susține că însuși Shaykh 'Abdalla a fost deținut în închisoare de autoritățile etiopiene în 1948 și ulterior forțat să părăsească țara plecând în Beirut. Mai mult, susținătorii lui Shaykh 'Abdalla acuză pe Shaykh Yusuf 'Abd al-Rahman că a colaborat cu autoritățile etiopiene.

Cei doi etiopieni au influențat major falia care este și astăzi prezentă între musulmanii etiopieni.

La jumătatea anilor 1980, începe rivalitatea dintre Al-Ahbash și Wahhabiyya. Ahbash începe să interacționeze cu rivalii săi, Wahhabiyya, și cu alte grupuri islamice din Liban.

În 1986, juristul șef al Arabiei Saudite, Shaykh Abdul Aziz bin Abdullah bin Baz declara că grupul Al-Ahbash are idei greșite, plasate în afara sunnei. Totodată, el sublinia faptul că nimeni nu trebuie să se bazeze pe ideile acestora, care sunt deviatoare și încalcă Coranul și Sunna.

Începând din 1990, Al-Ahbash dobândește o influență din ce mai semnificativă în lumea musulmană, amplificându-se și rivalitatea Wahhabiyya. Rivalitatea conceptuală Ahbash-wahhabiyya din lumea islamică a iscat un război verbal, devenind dilema principală a islamului și atrăgând atenția și participanți din întreaga lume musulmană. Presa din Liban publică o serie de articole pe tema etiopianului venit singur din Harar și a reușit să închege o nouă comunitate religioasă în Liban, menționând și că Al-Ahbash încurajează femeile să fie active și să poarte pantaloni.

În 1994, este publicată o carte intitulată „The Sublime Sayings in Exposing the Wrongs of Ibn Taymiyya”, un atac la adresa părintelui spiritual al Wahhabiyya. În carte, liderul Al-Ahbash subliniază faptul că Ibn Taymiyya induce în eroare mulți oameni și răspândește inovații eretice.

În 1995, Wahhabiyya răspunde prin cartea intitulată ”The Sublime Sayings in Exposing the Wrongs of the Ahbash Group” prin care se subliniază faptul că mișcarea Ahbash colaborează cu non-musulmanii. Conflictul contemporan dintre Al-Ahbash și Wahhabiyya își are centrul pe de-o parte, în unitatea sau lipsa de unitate a islamului și pe de altă parte, în percepția pe care ar trebui să o aibă musulmanii despre creștini și evrei.

În 2001, izbucnesc confruntări grave între musulmanii și creștinii din Harar, orașul adăugând o nouă falie religioasă accentuată.

În 2012, are loc un protest în Addis Abeba împotriva guvernului Meles Zenawi¹ acuzat că este un susținător al mișcării Al-Ahbash. Protestatarii susțin că guvernul interferează în viața populației prin impunerea convingerilor sectei drept doctrină. Ei spun că guvernul promovează Al-Ahbash, o mișcare islamică care se opune ideologiei ultra-conservatoare și respinge violența².

Wahhabiyya este o mișcare islamică lansată în secolul al XVIII-lea de Muhammad b. Abd al-Wahhab (1703–1792). Aceasta a oferit baza ideologică pentru cucerirea militară a peninsulei arabe de către familia Saud, începută la sfârșitul secolului al XVIII-lea și continuată la începutul secolului al XX-lea. Wahhabismul este crezul pe care este fondat regatul Arabiei Saudite și cu o influență majoră asupra mișcărilor islamice din întreaga lume.

În 1740, în nord-centrul Arabiei în micile așezări ale Najdului, Mohamed b. Abd al-Wahhab începe să predice o formă puritană a islamului. Învățăturile sale de bază se găsesc într-un scurt tratat intitulat *Kitab at-tawhid* (Cartea unicității lui Dumnezeu). Urmașii săi dobândesc numele de *muwahiddun* (unitarieni), denumire inspirată din titlul tratatului; adversarii săi musulmani, dar și creștinii occidentali, au folosit inițial termenul "*wahhabiyya*" și forma

¹ John Evans Atta Mills (1955-2012) a fost președinte și prim-ministru al Etiopiei.

² Vezi Aaron Maasho, *Ethiopian Muslims protest government 'interference'*, <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFJOE84A00W20120511>, (Accesat 17 august 2016).

"*wahhabismul*", ca trimeri la ceea ce a fost descris ca o mișcare sectar fanatică, termenul fiind folosit adesea în mod defavorabil, depreciativ de către criticii mișcării.

Wahhabiyya este o mișcare care se bazează pe învățăturile cărturarului Ibn Taimiyya și pe regulile stabilite de școala Hanbali a islamului sunnit.¹ Convingerile lor se concentrează doar pe Allah, considerând că cine se închină la un alt simbol, merită să fie pedepsit cu moartea. Participarea la rugăciunea publică este obligatorie, iar moscheile ar trebui să fie simple, din punct de vedere arhitectural, nu ornate. Sunt interzise ofrandele la mormântul sfinților.

Wahhabiyya expresie a fundamentalismului sunni se caracterizează prin susținerea inseparabilității religie de stat; mai ales după 1991, wahhabismul nu poate fi considerat monolit, datorită diferențelor interioare ale curentului între cei care susțin rolul statului și membrii radicali care refuză „conceptele importate.” Pozițiile radicalismului saudit au căpătat o răspândire rapidă înafara hotarelor Arabiei Saudite, doctrina devenind cunoscută sub titulatura de „globalizare a islamismului militant”.

Curentul etiopian Al-Ahbash propune o interpretare sunnită destul de flexibilă a islamului, pentru conviețuirea politică a musulmanilor cu creștinii. Mișcarea Al-Ahbash trimite mesaje atât musulmanilor cât și non-musulmanilor. Pentru prima categorie mesajul este mai aspru, ei îi consideră pe rivalii lor infideli și îi exclud din comunitatea islamică.² Pe de altă parte, mesajele adresate non-musulmanilor, care doresc întotdeauna transmiterea noțiunii de umanism universal, ei susținând ca scopul asociației este de a sprijini întreaga omenire.

Există o paletă de interpretări în interiorul islamului privitoare la flexibilitate și toleranță care își au originile în trecut. De menționat că, termenul „habasha” privește întreaga populație din Cornul Africii, musulmani dar și creștini; în multe cazuri, termenul se referă mai degrabă la culoarea pielii decât la afilierea religioasă; mai mult, pentru arabi musulmanii „al-habasha” sunt diferiți de africanii negri.

Arabii îi considerau pe musulmanii „habashi,” „cei mai buni sclavi africani”, față de sclavii africani animiști sau creștini. Din această perspectivă, totuși „habasha” nu însemna vreo afiliere religioasă ci sugera o anumită inferioritate etnică, rasială. Pe temeiul acestor considerente, mesajul islamului referitor la purificarea musulmană pentru toate etniile capătă o semnificație aparte în perspectivă corifeilor „habashi,” mai ales în direcția dialogului cu creștinii.

Linia promovată de „habashi” musulmani pentru moderație, universalism și un islam umanitar se delimitează de rigorismul wahhabismului.³

Shaykh 'Abdalla definește ideologic asociația ca având rădăcini istorice de mai multe secole, enumerând o serie personalități islamice cu legături sau influențați Wahhabiyya sau Frăția Musulmană.⁴ Printre ei, egipteanul Sayyid Qutb este considerat fondatorul legitimității teologice al Frăției Musulmane (1960) ca mișcare militantă în regimurile non-islamice, respectiv regimurile non-fundamentaliste. În plus, Sayyid Qutb dezvoltă teoretic legătura între Frăția Musulmană și Wahhabiyya.

Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari după ce părăsește Etiopia mutându-se la Mecca, ulterior în Ierusalim; în 1948 se mută la Damasc iar în 1950 la Beirut. În 1983, devine o persoană

¹ Vezi Makdisi, George, "Hanbalite Islam," in *Studies on Islam*, translated and edited by Merlin L. Swartz. New York: Oxford University Press, 1981.

² Potrivit unui lider Al-Ahbash, adepții asociației sunt: în Liban, 100.000; Iordania, 500-600; Egipt, câteva sute; Asia de Est, 50.000-70.000; Australia, 10,000; Europa și SUA, 50.000-70.000.

³ "Obey whoever is put in authority over you, even if he be a crop-nosed Ethiopian slav." Patricia Crone, "Even an Ethiopian Slave: The Transformation of a Sunni Tradition," 59-67; Lewis, Race and Slavery.

⁴ Sayyid Qutb, Muhammad ibn 'Abd al-Wahhab, Ibn Taymiyya, Abu al-'Ala al-Mawdudi, vezi Z. al-Zamil, *op. cit.*, <http://www.islamicweb.com/>; (Accesat în 5 august 2016).

publică conducând studiile islamice ale conducătorilor islamici locali în cadrul mai multor organizații islamice,¹ devenind liderul organizației ”Al-Ahbash transnational Islamic Association.”

Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari ca unul din reprezentanții majori ai resurecției islamului politic Al-Ahbash își promovează ideile în cadrul „Asociației proiectelor filantropice islamice” cunoscută și sub titulatura „Etiopienii.”² Prin publicarea a peste 20 de volume pe teme islamice își câștigă reputația de gânditor islamic; lucrările sale promovează coexistența musulmani-creștini, sprijinind indirect creștinii libanezi. După ocuparea Libanului de către Siria, compatibilizează perspectiva sa cu doctrina arabă Ba'th menținându-și poziția în ceea ce privește coexistența musulmani-creștini.

Literatura al-Ahbash consecventă gândirii lui Abu Hamid al-Ghazali (1058-1111) promovează islamul sunnit (ahl al-sunna wa-l-jama'a) din perspectivă sufită (Ash' ariyya), adevărul și cel mai important curent islamic.

În noiembrie 1999, al-Ahbash încheie un acord cultural cu al-Azhar - reprezentantul cel mai important al gândirii sunnite. Pe de altă parte, Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari și „Etiopienii” colaborează cu ”Rifaciyya,” ”Naqshabandiyya” și ”Qadiriyya” și promovează în publicațiile lor sufismul definit ca *bid'a hasana* ca o inovație compatibilă cu Coranul și sunna. Originea etiopiană și legăturile lui Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari cu Harar, orașul sfinților (*madīnat al-awliya*) sunt subliniate de către mai ales ca fiind strâns legate de sufism, mai ales din perspective socială și culturală în sensul mobilizării pentru o reformare a islamului deschis compromisului și moderației.³

Sufismul nu este principalul motor al reformei dar este recunoscut ca fiind esențial pentru preîntâmpinarea schismelor în interiorul islamului; punctul de plecare este dat, în viziune al-Ahbash, de gânditorul Abu al-Hasan al-Ashcari (născut în Basra, decedat în Bagdad, 874-936) continuator al școlii de gândire sunnite ”Muctazila.” Dacă inițial Abu al-Hasan al-Ashcari refuza orice modificare prin interpretare a texte sacre, ulterior acceptă compromisul și moderația. Pentru Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari gânditorul Abu al-Hasan al-Ashcari este ”the imam of ahl al-sunna wa-l-jama'a,” fondatorul școlii care promovează compromisul și moderația.⁴

Adepții al-Ahbash au formulat o platformă cu douăsprezece obiective centrate pe moderație (*i'tiddl*) și bunăstarea lumii (*ahl al-sunna wa-l-jamc'a*) adresată atât musulmanilor cât nemusulmanilor.

”Etiopienii” se pronunță pentru separarea religiei de stat, fără a preciza ce opțiune de organizare statală urmăresc, însă precizează că au o viziune strategică realistă prin aplicarea ideii de ”cale comună” (al-masar al-mushtarak).

Rivalitatea Al-Ahbash – Wahhabiyya. Începând cu anii 80 în Beirut, între reprezentanții și membrii celor două curente musulmane - Al-Ahbash de Wahhabiyya - au loc violențe de stradă, ce culminează cu asasinarea unui lider Al-Ahbash Nizar Halabi. În ochii populației libaneze asociația Al-Ahbash („Etiopienii”) este identificată cu ocupanții sirieni.⁵

¹ ”Dar al-Fatwa association” și ”Association of Islamic Philanthropic Projects,” sprijinite financiar de Shaykh Mukhtar al-'Alayli. După decesul acestuia (1983), Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari devine liderul ”Association of Islamic Philanthropic Projects,” cunoscută și sub titulatură de ”The Ahbash.”

² ”The Association of Islamic Philanthropic Projects” (Jam'iyyat al-Mashari' al-Khayriyya al-Islamiyya),

³ <http://www.alhabashi.info/>, (Accesat în 5 august 2016).

⁴ Nizar Hamza and H. Dekmejian, ”A Sufi Response to Political Islamism: Al-Ahbash of Lebanon,” in *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 28, 1996, pp. 217-218.

⁵ În 2005, după retragerea Siriei din Liban mai multe voci solicită declararea Al-Ahbash ca organizație colaboratoare a serviciilor de informații și securitate siriene. Vezi <http://www.mettransparent.com/>, (Accesat în 5 august 2016).

Viziunea privind relația dintre religie, politică și stat este ceea ce îi diferențiază categoric pe Al-Ahbash de Wahhabiyya.

Al-Ahbash consideră că musulmanii trebuie să respecte legile statului în care se află și să participe în viața politică a acestuia.¹

Doctrina wahabii nu consideră că există o diferență între stat și religie. Ei susțin că nimeni nu trebuie să urmeze un conducător care nu susține islamul, iar oricine alege să susțină un asemenea conducător este vinovat de trădare.²

Polemicele dintre Al-Ahbash și Wahhabi se concentrează asupra următoarelor problematici: natura politică, legitimitatea statului-națiune și a naționalismului etnic, locul femeilor în societate, semnificația diferențelor de rasă și culoare, esența lui Dumnezeu și cum să ajunge la El, moștenirile istoriei, rolul legii, precum și mesajele de moralitate.

Confruntarea dintre Al-Ahbash și Wahhabiyya este în opinia mai multor autori mai aspră decât cea dintre musulmani și non-musulmani.³

Definitiv este interpretarea flexibilă a islamului de către comunitatea sunni în sensul coexistenței cu creștinii, bazată pe dialogul dintre musulmanii și creștinii din Etiopia aflat la polul opus al curentului saudit wahhabi.⁴

Majoritatea reprezentanților islamului politic, dar și ai altor asociații islamice se raportează în principal la wahhabi și susțin victoria islamului politic combătând al-Ahbash.⁵

În confruntarea cu rivalii lor, în primul rând cu Wahhabiyya, al-Ahbash utilizează un limbaj extrem de dur în comparație cu cel utilizat în apelul către nemusulmani. Pe rivali îi consideră infideli, excluzându-i din comunitatea musulmană, incluzând indirect și toate organizațiile islamice politice precum și regimurile politice ale Arabiei Saudite și Iranului.

Motivată de interpretarea radicală a legii islamice, ideologia jihadistă reprezintă cea mai semnificativă și persistentă amenințare atât pentru comunitățile musulmane conservatoare cât și pentru societățile occidentale, iar globalizarea vine să accelereze răspândirea acestei ideologii mai ales în acele locuri defavorizate și degradate din punct de vedere al valorilor sociale, unde retorica islamistă se prezintă ca o ”salvare.”⁶

Influențele educației islamice etiopiene se poate manifesta neașteptat; în 1991, pleacă din Harar tânărul Hamdi Ishaq (ulterior își schimbă numele, Hussein ‘Uthman) spre Europa. În 2005,

¹ În 1989, al-Ahbash intră în politica libaneză prin ocuparea unui loc în Parlament, De către membrul său, Dr. 'Adnan- al-Tarabulsi. Al-Ahbash sprijină politic partidul sirian Ba'th, președinții creștini libanezi Ilyas al-Hawari (1989-98) și succesorul său Emil Lahud (1998-), primul ministru musulman Salim al- Huss and Rafiq al-Hariri (asasinat în februarie 2005). Începând din 1992, editează publicația lunară Manar al- Huda iar din 1998 are propriul post de radio Nida' al-Macrifa. De asemenea, are propriul websites - <http://www.alhabashi> - pentru polemiza cu alte grupuri musulmane rivale.

² Oficialul egiptean Fikri Ismacil deplângând schisma provocată de al-Ahbash în cadrul islamului (“ahl al-sunna wa-l-jamd'a”), adăuga ”It is the first time that a foreigner comes from the land of Ethiopia, who is a strange man in his conduct and his ideas, and in the style through which he works to tear *ahl al-sunna* apart...He is a radical shu'ubi who hates Arabs on one hand, and a *shi'i* who bears a grudge against the *sunna* on the other.” <http://www.antihabashis.com/>, (Accesat în 5 august 2016).

³ Vezi, Z. al-Zamil, *Islamic Sects and Followings: Al-Ahbash, Their History and Their Beliefs*, <http://www.islamicweb.com/>; mai multe despre relațiile și polemicele pro și contra vezi, <http://www.albarghothy.net> și <http://www.anthihabashis>. (Accesat în 5 august 2016).

⁴ Hussein Ahmed, ”The Historiography of Islam in Ethiopia,” *Journal of Islamic Studies*, Vol. 3, 1992, pp. 12-46.

⁵ <http://www.alhabashi.info/>, (Accesat în 5 august 2016).

⁶ Emmanuel Sivan, *Radical Islam: Medieval Theology and Modern Politics*, New Haven, Conn.: Yale University Press, 1985, pp. 94-104.

participă la tentativa de aruncare în aer a unei stații al metroului din Londra ca protest față de agresiunea occidentală și victoria islamului.¹

După 1991, în Etiopia grupările Wahhabiyya reîncep să aspire și să lucreze pentru victoria islamului, sprijiniți financiar puternic de implicarea economică a Arabiei Saudite în economia de piață etiopiană.

În 2003, liderul al-Ahbash Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari vizitează Harar.

În 2004, liderul wahhabit Shaykh Yusuf 'Abd al-Rahman al-Harari vizitează la rândul său Harar.

Ambii lideri depun eforturi serioase în lupta ideologică pentru antrenarea musulmanilor din Harar potrivit viziunilor lor, pe fondul diferențelor în ”Habashis” și ”Wahhabis”, folosind un limbaj dur și acuzând membrii taberei adverse ca fiind necredincioși. Polemica din Harar are și la ora actuală o importanță semnificativă pentru comunitățile musulmane din Etiopia. Harar este considerat un ”microcosmos” African conectat cu centrele islamice importante din Orientul Mijlociu.

În 1930, dilema născută cu mai multe secole înainte din episodul etiopian al relațiilor dintre creștini și musulmani, se reinventează în polemica dintre liderul wahhabit Shaykh Yusuf 'Abd al-Rahman al-Harari (promotor al fundamentalismului transnațional) și liderul al-Ahbash Shaykh 'Abdalla al-Habashi al-Harari al-Rahman al-Harari (începută). De precizat că, fundamentalismul transnațional nu trebuie identificat cu radicalismul violent, chiar dacă islamul militant sau anumite acte teroriste clamează apartenența lor la acesta.

Ideologiile extremiste și atacurile teroriste

Religia va fi mereu un element important al conștiinței unei națiuni, adânc înrădăcinată în conștiința acesteia și strâns legată de înseși existența respectivei națiuni. Liderii religioși au avut mereu o influență enormă asupra politicii internaționale, un exemplu elocvent fiind recunoașterea statului palestinian de către Papa Benedict al XVI-lea în februarie 2013 și semnarea acordului religios și spiritual de către Papa Francis, în 2015.²

Devine evident că religia a devenit atât un instrument cât și un mijloc de a face politică internațională, cu o putere de influență asupra guvernelor și liderilor politicide. Cu toate că percepțiile care guvernează biserica, de oricare orientare ar fi aceasta, au existat și – în condiții extreme va exista tendința extremismului, religia căutând mijloacele de a-și menține poziția guvernantă în fața orientărilor politice³ fie ele democratice sau dictatoriale.⁴

Islamismul ar trebui inclus în clasa extremelor religioase, deoarece pornește de la percepțe existente și le dezvoltă sau interpretează într-o manieră extremă, marginală, exacerbând importanța conflictului, jihadului în conservarea și afirmarea acestei orientări religioase.

În Africa, terorismul nu este doar o amenințare strategică iminentă cu efecte destabilizatoare asupra stării de securitate a continentului, dar constituie în același timp și o

¹ Mustafa Kabha and Haggai Erlich, ”Al-Ahbash and Wahhabiyya: Interpretations of Islam,” *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 38, No. 4, Nov., 2006, Cambridge University Press, p. 538.

² *Vatican signs treaty recognizing State of Palestine*, AFP, 2015, <http://www.timesofisrael.com/vatican-signs-treaty-recognizing-state-of-palestine/>, (Accesat 12.07.2016).

³ Mărcău Flavius Cristian, ”Democratization in the former Communist State: imposition or necessity?”, in *Research and Science Today* 1(7)/2014, March 2014, 81-85; Mărcău Flavius Cristian, ”Undemocratic regimes”, in *Annals of „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series*, Issue 2/2014

⁴ Mărcău Flavius Cristian, ”Security as a determining factor of quality of life in a state from an insecure regional area,” *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu - Jiu*, nr. 4/2015, Seria Litere și Științe Sociale, Editura „Academica Brâncuși”, pp. 77-85.

provocare fundamentală asupra identității politice, având ca scop schimbarea acesteia. Fenomenul s-a răspândit în Africa dincolo de nivelul de bază al politicii, și a ajuns să dezvolte ”colți politici” și ”mușchi economici.”

Având o ideologie politică radical-islamistă și câștigând în fiecare zi alte resurse, control asupra tot mai multor teritorii și spațiu, terorismul dispune de o rețea imensă de relații și capacități de penetrare. Mai mult, ignorarea acestor amenințări serioase și concrete, comunitatea internațională evitând să ia act de atrocitățile pe care terorismul le produce.¹

Conflictele politice și instabilitatea prezentă în unele state africane au cauzat suferințe umane la scară largă și a subminat dezvoltarea economică, socială și politică.²

Atacurile teroriste asupra ambasadelor SUA din Dar es Salaam, Tanzania și Nairobi din 1998, asupra diverselor obiective din Mombasa, Kenya și atacurile din Algeria, Maroc, Mauritania au subliniat prezența amenințării terorismului în regiune.

“Conflictele regionale pot apărea dintr-o mare varietate de cauze, inclusiv proasta guvernare, agresiuni externe, cereri concurențiale, revolte interne, rivalități tribale, etnice sau religioase. (...) Toate aceste diferite cauze au aceleași scopuri: eșecul statelor, dezastre umanitare și zone sigure pentru propagarea terorismului”³.

Africa este subiectul care aduce în prim planul internațional problema securității maritime. Motivul acestor îngrijorări pe plan internațional pot fi și din cauza intențiilor manifestate de China și India, în special cu privire la resursele naturale ale Africii care sunt situate de-a lungul țărmurilor.

Având în vedere interesele comerciale ale multor state, companiile care își desfășoară activitatea în zonele de litoral trebuie să fie protejate. O altă cerință importantă este securitatea maritimă internațională pentru transporturile comerciale. Alte puncte de interes ar putea fi legate de așa-numitul “război împotriva terorismului”, a modului de dezvoltare și de acordare de ajutor umanitar, de a limita migrația ilegală precum și eforturile de a combate transporturile ilegale de deșeuri și a braconajului.

De mai bine de 3 decenii pacea și stabilitatea nu s-au mai regăsit în regiunea Cornul Africii, regiune ce este devastată de conflicte armate fără sfârșit.

Etiopia este victima unui război civil și implicată în conflict cu Somalia și Eritreea (stat care și-a câștigat independența în 1993). Sudanul a fost și el implicat într-un sângeros război civil, iar Somalia a fost devastată de conflictele dintre clanurile care emiteau pretenții de guvernare.

În timpul Războiului Rece, marile puteri își urmăresc propriile interese în regiune, astfel încât, conflictele create de acestea devin interdependente, accentuând alinierea facțiunilor din diferite țări la aspirația generalizată de a-și declara independența⁴.

Începând din 1991, Somalia din cauza valorii strategice în geopolitica Cornului Africii este cufundată în haos în lipsa unui guvern central. Sistemul social și standardele de viață ale oamenilor din Somalia sunt extreme de grav și constant deteriorate, mai ales începând din 2007;

¹ Ali T.A., *Terrorism Tops African Summit Agenda. Lip service or strategic move?*, African Peace Information Network Service, 7 February 2016.

² Marjorie Ann Browne, Ellen Collier, and Nina M. Serafino, *Peacekeeping Options: Considerations for U.S. Policymakers and the Congress*, Washington D.C., 2015, p. 5.

³ The White House, *The National Security Strategy of The United States*, September 2012, p. 13.

⁴ Hanns Seidel Foundation Kenya, *The maritime security quandary in the horn of africa region: Causes, consequences and responses*, January 2015, p. 8.

peste 1,5 milioane de somalezi depind de ajutorul umanitar, din care 80% este transportat din Kenya, pe mare.

Porturile și țărmurile Somaliei sunt, de regulă, neasigurate vamal și fără pază, iar acest lucru încurajează desfășurarea de diverse activități ilegale, sporind insecuritatea și nesiguranța acestora. De ani de zile, nave de război străine patrulează în zonă și controlează arterele navigabile, dar lipsa de securitate maritimă din largul Somaliei are un impact negativ asupra dezvoltării economice, securității regionale și a stabilității în întreaga regiune.

Observatori și analiști ai politicilor africane subliniază că apatia politică a Uniunii Africane, caracterizată prin inabilitatea de a dezvolta un plan eficient de măsuri pentru a contracara, descuraja și combate amenințările, este explicată printr-o serie de factori precum lipsa de viziune comună asupra opțiunilor politicilor continentale colective de securitate sau existența unor conflicte de interese între țările participante, unele dintre ele fiind chiar sponsori ai terorismului în timp ce celelalte se confruntă cu combatanții sprijiniți și sponsorizați de statele ”sponsori”. Ca un corolar la acești factori, se află lașitatea politică față de tacticile de intimidare folosite de către teroriști, cum ar fi vânatoarea conducătorilor de state sau ai consilierilor cu rol decizional. Acesta rămâne factorul cel mai greu de combătut în lupta împotriva terorismului¹.

Totuși, Uniunea Africană a prins curaj și a îndrăznit să identifice problemele, reprioritizează obiectivele ceea ce poate aduce în viitor rezultate semnificative.

Politicile africane de combatere a terorismului

Mai mulți analiști sunt de părere că alegerea lui Idrees Deby în funcția de conducător al Ciadului nu poate fi o simplă coincidență, și că ar aduce o deosebită valoare în atitudinea Uniunii Africane, tocmai datorită experienței anti-terorism a acestuia. Idrees Deby este cunoscut pentru acțiunile anti-teroriste de succes și apreciat pentru experiența câștigată în combaterea grupului Boko Haram pe teritoriul Ciadului și nu numai.

Aprorape ca și în locul unde s-a născut, în Orientul Mijlociu, terorismul este deja adânc înrădăcinat în peisajul african. Africa este considerată cel mai vulnerabil spațiu care ar putea oferi condiții favorabile pentru înflorirea terorismului. Cum terorismul este tributar și similar metodelor radical-islamiste de lucru, este important de menționat că în anii 80 fostul președinte egiptean, Anwar Al-Sadat a fost doborât de armele teroriștilor. Următorul cu aceeași soartă a fost fostul președinte al Algeriei, Mohamed Boudiaf (1919-1992). Cu mult înainte de atacul Al-Qaeda asupra SUA din 11 Septembrie, Osama Bin Laden, creatorul grupării teroriste Al-Qaeda, trăise în Sudan sub patronajul guvernului islamist. Până la momentul când a decis să lanseze atacul asupra celor două turnuri din New York, Bin Laden fusese deja acuzat de pregătirea atacurilor ambasadei SUA în Nairobi și a Darsalamului în Africa.

În ceea ce privește Uniunea Africană, cu ocazia unui summit al său în Addis-Ababa, este dejucat un atentat la viața fostului președinte egiptean Husni Mubarak chiar în timpul summitului. În Sahara, Mali este distrusă peste noapte, Nigeria și Kenia - state cu roluri majore în cadrul Uniunii Africane -, sunt luate ”ostatic” de către militanții Boko-Haram și Al-Shabab, în timp ce Ciadul este supus unor amenințări reale de proporții. În fiecare dintre aceste situații, amprenta Sudanului este ușor detectabilă.

Decizia Uniunii Africane de a lupta împotriva terorismului este afectată serios de poziția ambiguă a Sudanului.. Conducătorul de un guvern fundamentalist, Sudanul nu este un membru nesemnificativ al UA. Rolul Sudanului în cadrul UA este ambiguu; Sudanul este suspectat de

¹ Ina Raluca Tomescu, *Power and terrorism*, Analele Universității „Constantin Brâncuși” Tg-Jiu, seria Litere și Științe Sociale, nr. 4/2016, pp. 74-78.

acordarea de ajutor teroriștilor, dar simultan are un rol activ în promovarea luptei antiteroriste în cadrul UA. Atunci când a fost planificat atentatul de asasinare al președintelui egiptean, Sudanul a transmis un mesaj clar și răspicat de avertizare la adresa UA, folosindu-și toate relațiile de putere pentru a se asigura că orice acțiune împotriva sa va fi anihilată.

Sudanul, stat membru de bază al UA este identificat ca fiind statul care sponsorizează terorismul, aflându-se pe lista neagră de mai bine de 10 ani. În prezent, se ocupă cu ajutorul elementelor islamiste din Libia, Mali, Egipt, Ciad și nu numai. Guvernul Sudanului care conduce și Partidul Congresului Național este coordonatorul întregii rețele de partide conducătoare ale Africii. Adăugând și faptul că Sudanul are abilitatea și posibilitatea de a influența, convinge și găzdui toate conferințele de *intelligence* ale Africii, nucleul securității continentale și faptul că nu o singură dată și-a asumat rolul de lider al sistemului de rețele africane, ce poate opri această țară să manipuleze totul pe acest continent?¹

În circumstanțele menționate anterior, ar fi foarte dificil, dacă nu chiar imposibil, pentru UA să pună în practică deciziile luate. Însă mulți observatori sunt de părere că deciziile UA sunt doar vorbe în vânt mai degrabă, decât decizii strategice și operaționale materializate.

Nu se poate vorbi de o strategie coerentă pentru provocările cu care se confruntă Africa de Est și se va confrunta și în viitor.²

De multe ori, atenția publică este redirecționată de la crizele tumultuoase din Africa, spre alte spații, promovându-se anumite interese militare și economice. Se constată că mass-media îndreaptă atenția publicului către anumite subiecte de politică internațională, acordând o mică importanță regiunii Africii de Est, terorismului și radicalismului islamic deși sunt și acestea mai mult decât serioase.³

Cu toate acestea, UA a trecut prin prea multe tragedii pentru a îndrăzni să adopte o strategie coerentă și susținută împotriva radicalismului islamic. Chiar dacă se impune să ia măsuri decisive pentru a elimina grupările islamiste, UA a realizat prea puțin pentru o bună perioadă de timp.

Este important de știut că provocările ridicate de terorism și extremism nu vor înceta să crească, chiar și în contextual actual. Este dovedit că mai puțin de o treime din actele teroriste sunt realizate de către ISIL în Orientul Mijlociu, restul se află pe teritoriul african, sau într-o mică măsură pe alte continente.

Crizele umanitare în Africa se vor agrava cel mai probabil; toate aceste crize au un impact major asupra populațiilor, nefiind vorba doar de necesitatea migrației sau a relocării. Ceea ce va deveni vital și greu de urmărit vor fi tensiunile interne, sănătatea, educația atitudinile tineretului și față de tineret, umbrite de pierderea masivă de capabilități economice, de infrastructură, locuințe dar și locuri de muncă.

Somalia este implicată în conflicte timp de două decenii. Regimul impus de președintele Siad Barre, a fost extrem de represiv, generând începând din anul 1987 conflicte interne sângeroase. Autoritățile centrale s-au dezintegrat rapid, iar din 1990, Somalia este un permanent câmp de luptă controlat de șefii clanurilor ce-și dispută puterea⁴.

¹ Cordesman A.H., Burke A. A., *Risks and Instability in the Middle East and North Africa in 2016*, Center for Strategic and International Studies, 14 January 2016, pp. 12-15.

² Cordesman A.H., Burke A. A., *op. cit.*, pp. 15-22.

³ Cordesman A.H., Burke A. A., *op. cit.*, p. 23.

⁴ M. Meredith, *The State of Africa. A History of Fifty Years of Independence*, Johannesburg, 2015, p. 46.

În ianuarie 1991, Barre a fugit din țară, după ce armata sa a fost învinsă de Miliția din Mogadishu condusă de Generalul Muhammed Farah Aideed¹. Somalia este în prezent o țară într-o stare de haos și măcinată de un război civil.

Intervențiile internaționale (UNOSOM I și UNITAF) au dat greș². În conformitate cu Rezoluția Consiliului de Securitate, numărul 814, UNOSOM II a preluat obiectivul de a stabili un nou guvern, o nouă poliție și justiție precum și reconstrucția economiei. UNOSOM II a fost o forță multinațională formată din 20.000 soldați din forțele de menținere a păcii (“Peacekeepers”), 8.000 persoane în compartimentul logistic și 3.000 de civili din 23 națiuni. Mandatul lor urmărea impunerea unor condiții de pace în zonă și dezarmarea milițiilor³.

Generalul Aideed a fost perceput ca fiind principalul obstacol în calea îndeplinirii obiectivului UNOSOM. Eforturile de arestare sau ucidere a acestuia au eșuat, dar după incidentul “Black Hawk Down”, sau “Day of the Rangers” după referințele somalezilor, (martie 1994) Statele Unite și-au retras forțele din Somalia⁴. Puțin după acesta și alte guverne din coaliția internațională și-au retras trupele.

O parte din teritoriile din Cornul Africii încă beneficiază de sprijin extern (Etiopia, Eritreea, Djibouti).

După ani de violență și anarhie, Somalia este încă puternică fără autoritatea unui guvern central. Somalia nu are forțe armate naționale sau forțe de poliție, dar încă există grupuri de miliție și grupuri angajate pentru a asigura protecție⁵.

Bibliografie

1. Ali T.A., *Terrorism Tops African Summit Agenda. Lip service or strategic move?*, African Peace Information Network Service, 7 February 2016.
2. *** *Africa Command: U.S. Strategic Interests and the Role of the U.S. Military in Africa*, Congressional Research Service, March 2013.
3. Arnold G., *Africa. A Modern History*, London, 2006.
4. Browne Marjorie Ann, Ellen Collier, and Nina M. Serafino, *Peacekeeping Options: Considerations for U.S. Policymakers and the Congress*, Washington D. C., 2015.
5. *Burkina Faso attack: Foreigners killed luxury hotel*, BBC, 16 January 2016.
6. Cordesman A.H., Burke A. A., *Risks and Instability in the Middle East and North Africa in 2016*, Center for Strategic and International Studies, 14 January 2016.
7. Duță Paul, „The African routes of economic migration” în *International Scientific Conference Strategies XXI*, Volume I, 2016 “Carol I” National Defense University, Romania, pp.120-133.
8. Duță Paul ș.a., *Areale globale. Uniunea Europeană - Africa Subsahariană*, Colecția Studii europene nr.2, Editura Tehno Media Sibiu, 2009, (ISBN 978-606-8030-15-9), pp. 29-37.
9. Haider M., *European Parliament identifies Wahabi and Salafi roots of global terrorism*, Dawn, 22 July 2013.
10. Hanns Seidel Foundation Kenya, *The maritime security quandary in the horn of africa region: Causes, consequences and responses*, January 2015.

¹ G. Arnold, *Africa. A Modern History*, London, 2006, pp. 16-23.

² A. Oyebade and A. Olao, *Africa after the Cold War. The Changing Perspectives on Security*, London, 2015, p. 12.

³ M. Meredith, *op. cit.*, p. 47.

⁴ M. Meredith, *op. cit.*, p.48.

⁵ <http://www.iss.co.za/AF/profiles/Somalia/SecInfo.html> (accesat în 20 mai 2016).

11. *Jordan to ban Wahhabi godfather's books*, The Centre Star, 10 June 2015.
 12. Mărcău Flavius Cristian, “Security as a determining factor of quality of life in a state from an insecure regional area,” *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu - Jiu*, nr. 4/2015, Seria Litere și Științe Sociale, Editura „Academica Brâncuși”, pp. 77-85.
 13. Mărcău Flavius Cristian, Ina Raluca Tomescu, “Coordinates of NATO – EU cooperation”, in proceedings *Strategic changes in Security and International Relations*, 2014, pp. 258-265.
 14. Mărcău Flavius Cristian, “Democratization in the former Communist State: imposition or necessity?”, in *Research and Science Today* 1(7)/2014, March 2014, 81-85
 15. Mărcău Flavius Cristian, „Undemocratic regimes”, in *Annals of „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series*, Issue 2/2014
 16. Meredith M., *The State of Africa. A History of Fifty Years of Independence*, Johannesburg, 2015.
 17. Meredith M., *The State of Africa. A History of Fifty Years of Independence*, Johannesburg, 2015.
 18. Oyebade A. and A. Olao, *Africa after the Cold War. The Changing Perspectives on Security*, London, 2015.
 19. Rosenthal J., *A revolution from below*, The World in 2016. The Economist.
 20. Solomon H., *Terrorism and Counter-Terrorism in Africa: Fighting Insurgency from Al Shabaab, Ansar Dine and Boko Haram*, Palgrave Macmillan, London 2015.
 21. Solomon H., *Research on Islam and Muslims in Africa*, Publicațiile RIMA, Vol 4 , Nr 1, Ianuarie 2016.
 22. *** *The National Strategy for Maritime Security*, September 20, 2013, The White House.
 23. Tomescu Ina Raluca, *Power and terrorism*, *Analele Universității „Constantin Brâncuși” Tg-Jiu*, seria Litere și Științe Sociale, nr. 4/2016.
 24. *Tunisia to close down Salafist-run mosques*, Al Jazeera, 20 July 2014.
 25. *Wahhabism out of place in Malaysia, says fatwa council chief*, Free Malaysia Today, 1 March 2015.
- Wriggins Howard (ed.): *Dynamics of Regional Politics. Four Systems on the Indian Ocean Rim*, New York: Columbia University Press, 1992.